

НОТАТКИ МОБІЛІЗОВАНОГО: ПОБУТ, КОТИ І ВІРШІ ЖАДАНА

Днями у рівненській книгарні «Є» відбулася презентація книжки Назара Розлуцького «Нотатник мобілізованого». Ця історія не про війну і не про солдатів, хоча і те й інше у ній присутнє. Це спроба автора ретроспективно відтворити основні віхи свого перебування на фронті. Це спогади одного з тисяч рядових бійців української армії про те, як він жив, чим займався і про що думав під час своєї служби і війни. Чим збирається зацікавити читача автор, та кому не сподобалася книга – дізнавалися наші журналісти.

Назар Розлуцький уродженець Івано-Франківська. За фахом історик, дослідник історії УПА та історії української діаспори, поет, прозаїк, старший науковий співробітник Музею української діаспори. За словами Назара, ніколи не хотів бути військовим і тим паче йти воювати. Коли все ж призвали, не шукав способу як би то «відкосити».

- Так сталося, що коли я жив у Франківську почалася війна. Перший рік я займався волонтерством, а вже на другий рік – у 2015 році – мене призвали у Збройні сили України. Після серії навчань, до слова, на Рівненському полігоні, я потрапив у 55-у артилерійську бригаду. У складі цієї бригади ми виїздили на фронт, конкретно у сектор «Б», допомагали нашим бійцям на передовій виконувати завдання. Ми ж безпосередньо на передову не виїздили, бо у нас була артилерія дуже важкого калібру - 152 міліметра – це одні із найважчих установок, які зараз є в Збройних силах України. Тож ми займалися відпрацюванням цілей на широкій дузі: в районі селища Спартак, Донецького аеропорту, шахти «Бутівка», Горлівки, - розповідає чоловік.

За словами Назара, коли прийшла повістка, то спершу засмутився. Підтримали колеги по роботі, які запевнили, що далеко не кожному доля дарує такий досвід. Тож, як науковцю йому має бути, в першу чергу, цікаво. Рекомендували вести щоденник, записувати все, що відбуватиметься, аби згодом переповісти все в деталях тим, хто живе на мирній території. Тим, хто не усвідомлює, що

в нашій країні триває війна.

- Спершу я прислухався до порад колег і почав писати на службі щоденник. Однак з часом цю справу закинув. Та й поки писав, побратими почали цікавитися, що ж я там пишу. «А напиши про мене», - доводилося дуже часто чути від військових, які зрозуміли, що я явно не пишу листи додому. Тож практично з перших днів служби мені дали прізвисько «Професор», яке до слова, не прижилося, - сміється Назар.

За словами автора, ідея написати книгу виникла вже після повернення додому. У своєму «Нотатнику мобілізованого» Назар не намагався давати оцінки командуванню та керівництву, окрім безпосереднього командування, із яким особисто був знайомий. Не намагався аналізувати тактичні та стратегічні ситуації. Нема в книзі і тактико-технічних показників зброї, розлогих описів бойових дій, загальноармійських особливостей служби.

- Тут більше йдеться про побут нашої артбатареї, про стосунки бійців із місцевим населенням, командуванням та між собою, про різні випадки, що траплялися зі мною або побратимами, про собак і котів, які стали повноправними членами нашої бойової сім'ї. Однак навіть у такому контексті ці спогади не є повноцінною історією 6-ї батареї 2-го артилерійського дивізіону 55-ї окремої артилерійської бригади. Швидше це є історія моїх приватних вражень під час служби в армії і війни на Донбасі. Певен, аби ці нотатки писав мій побратим з нашої ж бригади, книга вийшла б кардинально іншою, - ділиться чоловік.

За словами автора, попри відсутність критики, зацікавити читача може безпосередньо досвід цивільної людини, яка потрапила у армію, де командування дисципліна та режим.

- Я писав про те, що бачив, чув і знав напевно. Будучи рядовим солдатом, я не міг знати того, що думає навіть керівництво бригади. Я заледве міг знати, що думає керівництво мого дивізіону. Це була найвища ланка з якою я мав безпосередню комунікацію. А що вже там говорити за керівництво сектору, АТО, України! Це звичайно речі, які я міг аналізувати швидше як історик, якась людина з гуманітарною освітою, але аж ніяк не військовий. І я власне, не ставив перед собою цю задачу. Мені хотілося мільйонам людей нашої країни дати зрозуміти, що відбувається, коли просто мобілізовані люди зняті з заводу, музею, базару тощо йшли захищати свою країну, бо так було треба. Я писав звичайно про себе, але хотів показати, як ці десятки тисяч людей, абсолютно різних, із абсолютно різними характерами, мотивацією та навіть минулим (бо й серед нас були кримінальні злочинці, гопники, науковці тощо) змогли зжитися разом, скомунікуватися та виконувати бойові задачі, - розповідає Назар.

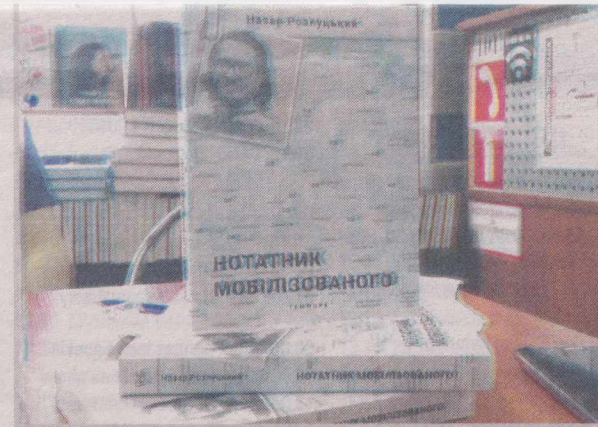

З-поміж позитивних відгуків про книгу є і негативні. Зокрема несхвально про книгу відгукнувся командир дивізіону, про якого Назар теж згадав у своїй книзі.

- Командування батареї було, як на мене, з різними притаманними йому недоліками. Але в принципі це були люди достатньо людяні та професійні. І я показав їх в книзі такими, якими бачив. А командування дивізіону у нашої батареї не надто поважали через таку ще радянську манеру поведження командирів – «я начальник – ти дурень». Відповідно, я писав і про ці недоліки. Наприклад, про польову кухню, з якою ніяк не можна було дати ради, а дивізіонне командування тупо забило. Писав про такі речі, як неможливість у вільний день вільно поїхати в місто разом із офіцерами по своїх потребах. Про те, як завантажували людей і не давали можливості хоча б мінімально розвантажитися, відійти від цього одноманітного буденного військового побуту. Також писав, що не варто так робити. І не випадково, мабуть, в останній день моєї служби командир дивізіону покликав мене до себе і сказав: «Ну, ты там писал что-то, так ты это не издавай. Ты лучше это перешли мне на «электронку». Я знав, що цього не зроблю, але сказав: «Добре». Лише після виходу книжки переслав йому електронний варіант. Звісно, його невдоволенню не було меж, - каже автор книги.

Попри це, ветерани АТО, які прийшли на презентацію, щиро дякували Назару за книгу. Мовляв, вона справді відображає побут військових.

Загалом книга складається із чотирьох рівнів наповненості. Перший - базовий - це текст, другий рівень - фотографії. Всі вони реальні зроблені Назаром та його побратимами під час несення служби. Звісно, всі з підписами. Третій рівень - пости Назара у мережі Facebook. Вони розповідали про настрій бійця, коли писалися. І четвертий рівень - епіграфи. Уривки з поезії Сергія Жадана.

- Я його (Жадана) дуже люблю. У нього багато поезії. Взагалі, я потягнув з собою на фронт три книги Жадана, які періодично перечитував. Можна сказати, що вони допомагали мені в критичні моменти там. До слова, Жадан всіяко допомагає армії. Він пише такі тексти про війну, які мало хто зуміє написати. Йому дуже добре виходить узагальнювати. Це треба вміти говорити загальними поняттями, але про цілком конкретні речі. Тож мені дуже хотілося, аби його вірші стали епіграфом до моєї книжки, - розповідає франківець.

За словами Назарія, Сергій Жадан не був проти цього.

Коли книга була готова до друку виникла проблема із друкарнею. Власне, в Україні чимало друкарень, однак, більшість, щоб надрукувати невідомого автора просять зробити внесок, або ж шукати меценатів.

- Я розіслав 50 чи 60 листів із уривком книги у різні видавництва. З них мені надійшло 10 чи 12 відповідей. Майже всі пропонували опублікувати, але необхідний був внесок фінансовий. І надійшов мені один лист від видавництва «Темпора», де пообіцяли надрукувати книгу, але на їх умовах: весь прибуток видавництва та мій вони передають на користь волонтерського фонду, який обираю я. Звісно така умова мені сподобалася найбільше. Я обрав благодійний фонд «Сестри перемоги», який допомагав 55-ій бригаді. Вже після друку було встановлено, що книжка коштує 100 гривень з яких 53 гривні йде у фонд «Сетри перемоги». Вони зараз займаються розробкою безпілотників, а безпілотники - це наші очі та вуха військових, - ділиться Назар.

Поки книга вийшла накладом у тисячу примірників. Розкупувають її, як гарячі пиріжки. Тож цілком ймовірно, що незабаром буде другий наклад.

Руслана ЛУЦАН